

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Димитър Крумов Тасев – научно направление 8.2.Изобразително изкуство
за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление
8.2. Изобразително изкуство, с кандидат Анета Петкова Риналди

на тема: **„ТЕНДЕНЦИИ В СЪВРЕМЕННИЯ ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН И
ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА И НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ“**

Художествено пространственото оформление или пространствен дизайн е средство за комуникация, лансиране на идеи, философии, както и материални ценности. То е неразделно свързано с прогреса и просвещението - теорията на Зигмунд Фройд. Носейки тези постулати, то върви ръка за ръка с всичко най-ново. Чрез него човекът показва своите успехи. В наше време, когато постиженията са почти ежедневие, експозиционният дизайн ги показва на часа.

Докторантката Анета Риналди, която е завършила експозиционен дизайн в НХА, много основателно се е заела с този проблем, както е описано в заглавието на темата.

Трудът е разделен по следния начин: увод, кратък обзор на дизайна и дигиталните технологии, художествен пространствен дизайн, българските музеи, онлайн обучение, изводи, научни приноси, библиография.

Съдържанието на първата глава се отнася до появата и етапите на развитие на дигиталните технологии. Изследвано е значителното влияние на художници и дизайнери в зората на компютрите за насоките на развитието им като средство за художествено творчество.

В същата глава дисертантът теоретизира своите идеи за настоящето и бъдещето на езика на изображенията, като стига до представите за „кодиран свят“ или „алфанумерично общество“.

Заключението в главата е, че „Днес текстовете и графичните изображения се създават по електронен път, но те са напълно различни по характер и форма от творбите с художествено, научно и културно съдържание в бъдеще, представляващо тенденция на днешния дизайн и предмет на настоящия труд“.

Втората глава е посветена на изследването на особеностите на съвременния експозиционен дизайн. Като се спира на основните изисквания към експозицията, за да изпълни тя своето предназначение, дисертантката последователно разкрива и изследва използваните днес методи за тяхното постигане.

В последователността на изложението най-напред е разгледан пърформансът като концепция, утвърдена в архитектурата, но дискутирана в дизайна. Давайки положителна оценка, дисертантката посочва отличителната му особеност, която го прави подходящ за използването му в дизайна – „насоченост към отношението между активен наблюдател и структура на инсталацията“. С подробно текстово описание, придружено с многобройни илюстрации, е описано практическото му приложение в редица музеи. Анализирайки техниката на инсталациите, пространствените решения, творческото приложение на новите технологии, докторантката очертава съвършено новия тип експозиция за обучение, възпитание, събуждане и развитие на интелекта на децата по възможно най-естествения и непосредствен начин на възприемане; за съвършено новия и ефективен начин за научно познание, развлечения и игри.

Като втори основен метод, прилаган в експозиционния дизайн, е разгледана симулацията. Описано и анализирано е използването на метода на симулацията, съчетано с прилагането на компютри, за различни цели:

- създаване на виртуално пространство, запълнено с образи, звук, движение, музика;
- оригинално съчетание на съществуващи и нереални обекти и симулация на движение, засилващи внушението и научно-опознавателните стойности на експозициите;
- непосредственото и интерактивно участие на посетителите с цел постигане на по-пълно запознаване с културните и научни постижения, с произведенията на изкуството, представяни в експозициите;
- създаване на онлайн каталози, превръщайки експозиционното събитие в достъпно и разбираемо за все по-широка публика.

В примерите са дискутирани и дизайнът на пространствата, осветлението и интересни конструктивни решения.

Накрая на главата са описани постиженията за осъвременяване на стари музеи и сгради. Очертани са съвършено новите концепции за наука, култура, изкуства,

технологични новости и техника, и други приложения; за модерни архитектурни и експозиционни виждания. С особено значение са посочените примери: Palazzo delle Esposizioni - най-голямото експозиционно пространство с многофункционално предназначение в центъра на Рим. Описани и анализирани са как са постигнати съвременни експозиционни пространства при съществуваща вече архитектура на старата сграда; Ара Пачис – древно римска постройка, успешно реконструирана и превърната в център на световни съвременни изложби с временен характер.

В заключение: научно-приложният принос на втора глава се състои в обосновката, изследването и анализирането на основни методи – пърформанс, симулации, интерактивност, като умело е тълкувано съчетанието с дигиталните технологии и техники, използвани в съвременния експозиционен дизайн. Отделено е значително място на върховите постижения на експозиционния дизайн в света. Разгледани са примери - образци като: центъра Помпиду в Париж, Мемориалния комплекс Холокоста в САЩ, музеи във Великобритания, Германия, такива в Италия, като този на Леонардо да Винчи и други, в които принципите на експозиционния дизайн са в своя апогей. Тук обаче имаме творческата и авторска намеса за разкриването на високата естетика, която въздейства на хората.

Третата глава е посветена на Българските музеи. Повече място е отделено на Националния исторически музей с автори нашите възпитаници Марина и Дими Гачеви. С висок професионализъм са разгледани пространствения дизайн и художественото оформление на отделните зали на музея. Дадени са имената на водещи български художници и дизайнери, взели участие в проектирането и реализацията на музея.

Четвърта глава е посветена на бранда и графичния дизайн в прехода между XX и XXI век.

Краткият анализ на появата и начините на съществуване на запазената марка се следва от по-обстоятелствен преглед на развитието на графичния дизайн през XX век. Краят на това развитие - съвременния графичен дизайн в Европа, докторантката подлага на задълбочена и безпощадна критика, и в заключение го оприличава на „представляващ имитирането или копирането на модели, идващи винаги от САЩ“.

В изследването на корпоративния образ е обусловена необходимостта от бранд на възникващите и все по-разрастващи се корпорации, както и концепцията за

постепенното му усъвършенстване до достигане, според определението на дисертантката, на „идентичност на глобална оферта, изградена от елементи, характеризиращи обекта, които го правят различим, както и указват принадлежността му към определена серия на производство“.

В раздела „Запазени знаци на глобализацията“ е дефиниран дуалистичният характер на графичния знак като виртуално изображение от една страна и Интернет адрес - от друга: „докато знакът “http” е гаранция за фирмата, че комуникира на глобално ниво, виртуалното изображение – земното кълбо в различни конфигурации е признак за привилегия и значимост на използващата го фирма“. Земното кълбо докторантката използва и за авторското лого в тотал графичния дизайн, който реализира за туроператор на агенции за международен туризъм в Рим.

Тълкувайки запазената марка във всичките ѝ днешни интерпретации, съпроводено с илюстрации, дисертантката се спира и на зимната олимпиада в Торино 2006 и определя логото като „съвършен синтез на географска, емоционална, спортна и културна идентичност“. Интерпретирани са и интересните анимирани пиктограми на отделните видове спорт на олимпиадата.

В раздела „Екоопаковката“ след изложението за значимостта и развитието на екоопаковката, докторантката се спира и подробно анализира значението на „трите R“, които днес определят доколко дадена опаковка отговаря на съвременните изисквания за екоопаковка.

Разделът „Комуникативни интерфейси“ съдържа подробен анализ, редица определения и многобройни илюстрации, свързани с комуникативните мета-продукти, а също така и части от текста и илюстрациите в публикациите: „6. Риналди А. Комуникативни мета-интерфейси. Научна конференция „10 години графичен дизайн в НБУ“, 2006“ и „7. Риналди А. Дигиталните технологии в телевизионните медии. Научна конференция „10 години графичен дизайн в НБУ“, 2006“.

Предмет на публикациите са комуникативните мета-интерфейси, изградени на базата на „мета“, в съчетание с категорията интерфейс, които по определение на докторантката „не са истински или измислени, реални или виртуални, а просто комуникативни, съществуващи на медийно ниво, намиращи се между продукта и иконата“. Показаните примери се отнасят до мета-интерфейси, разделени в две

категории: първата с много точна комуникационна метаморфоза на дистанционно управление и втората – „макро- категория, която интегрира интерфейса, отричайки неговата конкретност и иконографска определеност, създавайки артикулирано виждане“ Докторантката остро критикува обществото за възприемането на тази втора категория мета-интерфейси, поради „недостатъчна критичност и социално-културно самосъзнание“.

Занимателни са и интерпретираните от докторантката анимирани мета-опаковки, които от размити изображения постепенно преминават в определени графични конфигурации, рекламиращи даден продукт.

В раздела *Slow Communication* докторантката разглежда нашумялото италианско движение “ *Slow Food* ”, получаващо все по-широко разпространение по света, като анализира причините за възникването му и целите, които си поставя за подобряване и култивиране на начина на живот.

Приложението на графичния дизайн в телевизията при наличието на високо ниво на дигиталните технологии, е коментирано в раздела „От видеологата до интерактивната телевизия“. Към този раздел се отнасят публикациите „ 6. Риналди А. Комуникативни мета-интерфейси. Научна конференция „10 години графичен дизайн в НБУ“, 2006“, 7. Риналди А. Дигиталните технологии в телевизионните медии. Научна конференция „10 години графичен дизайн в НБУ“, 2006, 4. Риналди А., С. Шишманова. Интерактивната телевизия. Списание „Кино“, бр. 3, 2005.

В тях е очертана все по-нарастващата роля на графичния дизайн в медиите в бъдеще, така нареченият от дисертантката „медия графичен дизайн“. Обобщено идеите за интерактивната телевизия, заложените в публикациите и интерпретирани на теоретично ниво в дисертационния труд, в по-голямата си част днес са реалност. Такива например са смарт TV телевизорите, притежаващи описаните от дисертантката характеристики и особености на интерактивната телевизия. Една друга интересна идея, на която обръща внимание докторантката, може би ще се реализира в бъдеще. Касае се за така наречените полимпсести (буквално преведено „написано върху изтрит лист“) - изтриване и редактиране в интерактивен режим на вече появили се на екрана изображения и текст.

В тази глава дисертантката предлага за правилен подход, като се обосновава, вместо интернет графичните формати непосредствено да се пренасят в телевизията, да се създава прототип, в който да се експериментират, променят и усъвършенстват съществуващите стандарти и стереотипи.

В раздела „Дигитални изкуства или някои аспекти на съвременната илюстрация“ е анализиран и теоретизиран въпросът за приложението на дигиталните технологии за „артистично направена визуализация на съдържанието и постигане на високо въздействащо послание“. Цитирани тук като потвърждение и практическа реализация на теоретичната постановка са направените от нея илюстрации на книгата „Асизки сонети“, в която като изходен пункт са използвани композиции от фреските на Джото в базиликата в Асизи. След това е приложена дигитална обработка с използването на два цвята - сангвин и сепия, които през Ренесанса по времето на Джото са служели за създаване на скицата, основата на фреската *sinopia* – „...внушение за пренасяне на Ренесанса в една нова естетика, присъща за нашето време“ е идеята на автора.

В „Тенденции в съвременните визуални изкуства“ е разгледан въпросът за съвременните визуални изкуства, в които се преплитат графичният дизайн, илюстрациите, киното, телевизията, фотографията и дигиталните технологии. Тези теоретични постановки на дисертантката намират израз в публикациите: 1. Риналди А. Тенденции в съвременните визуални изкуства. Научна конференция „40 години образование по дизайн“, НХА, 2005, 6. Риналди А. Тенденции в графичния дизайн. Списание „Print-Pack“, 2005 бр. 3, стр. 30 с илюстрации на студентски проекти.

След като описва и обосновава новата естетика в началото на 21 век, включително с цитат от книгата „Езикът на новите медии“ на Лев Манович, дисертантката се спира на замисъла и реализацията на две свои творби, представляващи съчетание от класическа творба и дигитална обработка.

„ В "Дигитален пейзаж" съвместното съществуване на реално и сюрреално е много ясно и категорично определено. Човешките фигури носят силата и внушението на реалното изображение (детето като че ли е потънало в размисъл), подсилено като ефект от всичко заобикалящо, многократно обработено с различни филтри на Photoshop.

„ В "Куполът на Сан Пиетро" е използвано съжителството на фото реализма с абстрактното присъствие на дигиталната обработка на изображението, като тук

ролите са разменени - фонът е изпълнен с техниката на акрилни бои (платно – 100x100 mm), а изображението на купола на Сан Пиетро, което е главно действащо лице, е изградено на принципа на пъзел от разпечатка на 10x10 mm части на обработеното с Photoshop изображение. Отделните части на пъзела са насложени една върху друга с доста застъпване и са монтирани върху платното така, че да се вижда ясно наслагането. За подсилване на търсения ефект има един акцент - закачка, в който облаците са "изрязани" повтаряйки формата на най-близкото парче от пъзела, с което се формообразува купола на Сан Пиетро.“

Накрая на труда са направени изводи, разделени по глави.

В заключение съдържанието на представения за рецензия труд съответства напълно на заглавието на дисертацията и представлява пълен и задълбочен анализ на съвременния експозиционен дизайн и визуални изкуства, графичния дизайн и новите технологии. В този смисъл изследванията са и актуални.

Представените и анализирани експозиционен и графичен дизайн, с творческо използване на дигиталните технологии, са свършено нов вид дизайн, реализиран от водещи дизайнери в света, което прави проблемът за тяхното изследване актуален и значим в научно и научно-приложно отношение.

Дисертационният труд показва висока степен на познаване състоянието на проблема и пълно съответствие с използваната литература.

В дисертационния труд е приложена обоснована цялостна методика, заключаваща се в изграждане на теоретично обосновани концепции за поставения проблем; анализи, изводи и заключение въз основа на направените изследвания.

Дисертационният труд показва, че дисертантката притежава задълбочени теоретични и практически познания в областта, в която е разработен труда, както и способност за самостоятелни научни и художествено - творчески търсения и изследвания.

В дисертационния труд се разглеждат значими проблеми, свързани с настоящето и бъдещето на експозиционния и графичен дизайн. Тяхното задълбочено анализирани, направените изводи и заключения, както и оригиналните творчески работи на дисертантката в областта на графичния дизайн и дигиталните технологии, определят научно – приложния и художествен – творчески принос на дисертационния труд.

Теоретичните и художествено - творчески търсения и изследвания на дисертантката са докладвани на научни конференции с международно участие и публикувани в списания за дизайн и кино.

Приемам и поддържам претенциите на докторантката за научни приноси за напълно основателни.

Намирам също така, че дисертационният труд има и опознавателна стойност и може да служи като учебно помагало.

Споделям и личните си впечатления от докторантката, получени през годините на нейното студентство и последвалите години на общуване и сътрудничество в НБУ - впечатления за личност с големи творчески заложби, които изявява в най-различни области на изобразителното изкуство, за високо ерудирана интелектуалка, работеща с еднакъв успех в изкуството и науката.

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд - нещо повече, считам, че сложността и мащабът на труда са многообхватни, заслужаващи уважение и предлагам на Научното жури да присъди на Анета Петкова Риналди научната и образователна степен „доктор“.

17.06.13

Подпис:

